

1354-

פרוטרקורל מס' 240
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ב', ה' בניסן, תשל"ה
10.00 שעה (17.3.75)

ב כ ח ר

חברי הועדה:

- היו"ר י. קרגמן
- א. אפרת
- ש. ארליך
- מ. ארנס
- י. בן-מאיר
- י. בדר
- צ. גרשוני
- י. גולן
- ש. י. לורנץ
- א. מלמד
- י. פלומין
- ע. הינרמן
- ג. פת
- ד. קורן
- נ. קצב
- ח. קורפו
- א. שוסטק
- ז. שובל
- מ. שחל

מוזמנים:

- ש. סורוקר - מנ"כ כל משרד התקשורת
- פר גנני - מטעם משרד התקשורת
- פר הכרפלד - " " "
- ש. אמבר - " " "
- עו"ד ר. הורן - מטעם ביטוח לאומי
- פר לינדר - " " "
- מר לוי - מטעם אגף התקציבים
- פר מועלם - מטעם משרד התקשורת
- פר טרלו - מזכיר ועדת הבחירות המרכזית
- ד"ר פוקס - מטעם אגף התקציבים
- פר צוקרמן - מטעם מינהל הכנסות המדינה
- ר. רותר - משנה למנכ"ל הביטוח הלאומי

יועץ משפטי לועדה:

ג. קיסרון

יועץ כלכלי לועדה:

א. פלוג

מזכיר הועדה:

י. קירשנר

רשמה:

מ. טרלו

סדר היום:

1. תקציב משרד התקשורת
2. הביטוח הלאומי (צוים)
3. תקציב כינויים
4. הצעת תקציב ועדת הבחירות המרכזית

(נתיקן 7.4.75)

היו"ר י. קרזמן:

אני פותח את הישיבה.

תקציב משרד התקשורת

היו"ר י. קרזמן:

נשמע תשובות לשאלות שנשאלו בישיבה הקודמת.

ש. סורוקר:

היתה בעיה אחת שחזרה, וזו השאלה באיזו מידה יש מקום להעלות בפחות את התשלום הקבוע לטלפון ולהעלות יותר את דמי השיחות. אני רוצה להביא לתשומת לבכם מספר חישובים איך אנחנו רואים את העניין. התשלום הקבוע מיועד לכסות את הוצאות ההון. יש זקנים שמצלצלים לילדיהם, יש חולי לב שזקוקים לטלפון וגם אלה חייבים לשלם את דמי התשלום הקבוע. כ-50,000 מינויים שלנו משלמים לנו פחות מ-50 ל"י לתקופת החשבון. יש כאלה שמשלמים בטלפון רק לשיחות נכנסות. יש 10,000 טלפונים נכנסים. יש למפעל הפיס 20 מספרים, משקלן החברתי של אותן השכבות להם אתם דואגים, הוא לא גדול. נניח שהתשלום הקבוע בא לכסות רק את הוצאות פיקס. אם אני מחשב ב-10% את ההשקעה היום, ואני מחשב אותה ל-20 שנה, מה שאסור לעשות בטלפון, כי עושים זאת ל-15 שנה, אנחנו מגיעים לסדרי גודל של 135 ל"י לחודש. אם מדברים בהעלאת התעריפים בסביבות 35% - 36%, ברור שאנחנו רחוקים מרחק גדול מאד מזה שהתשלום הקבוע צריך לשלם את הוצאות ההון. אם לוקחים בחשבון את התשלום הקבוע, ביחס לסך הכל, זה מגיע לאחוזים קטנים. ההכנסה משיחות טלפון - 1470 ל"י, והכנסה ממנוי נעה בסביבות 400 ל"י. התשלומים הקבועים שאנחנו מקבלים מתוך המערכת היחסית זה באופן כלכלי עדיין רחוק מכל תיזה.

באיזו מידה הלחץ החברתי פוזדק. ישנן שכבות גדולות באוכלוסייה שמקבלים הנחות מדמי השכירות הקבועים. לגביהם, אם אתה מעלה את דמי השכירות ל-80 אלף או 90 אלף איש - חיילים בצבא הקבע, עובדי מדינה, מקבלי קיצבאות, עוורים, נכים, הורים שכולים, אלמנות, תלמידים מרותקים, דיפלומטים, ישובים חקלאיים שקרובים לגבול - אלה שמקבלים הנחות בשעור של 50%, כולם יבקשו עכשיו את השירות מהבחורות, אינני מעלה על הדעת שאנחנו נעסיק שם צוות של כמה אלפי בחורות.

היו שאלות שהתייחסו לגבי המצב הרווחי והעסקי. חה"כ פלומין עשה חשבון והשווה את המספרים בחוק התקציב. חה"כ ארנס ביקש את הטבלאות המתייחסות לעניין הזה. הבאתי את זה ואני מבקש לחלק אותן בין חברי הוועדה.

לגבי המספרים שהתייחסתי אליהם מתוך דברי ההסבר, המדובר בהשקעה על בסיס שנתי ממוצע. לא לקחתי את תחילת השנה ולא את סוף השנה. ההשקעה במשך השנה התחלקה בפחות או יותר באופן שווה. $3\frac{1}{2}$ - מתוכננים זה מה שהושקע ב-1974/5 ו-400 מיליון ל-1975/6. זה אותה מערכת מספרים. אינך יכול לכלול כולל בסחון בתוך העניין. כללנו את הוצאת התפעול הנצאנו את הוצאות ההון מהוצאות התפעול.

איך משפיעה העלאת התעריפים על גודל ההוצאות?

י. פלומין:

אבדוק את זה.

ש. סורוקר:

התמלוגים הוא פקטור קבוע של 20% על סך הכל ההכנסות ברוטו, שזה בא במקום תשלום מס הכנסה.

איך 15 מיליון ל"י יכולים להיות 7%?

ח. קורפן:

כה"כ פלומין וארנס ניסו להגיד שאסור לחשב את היתרה נטו בלבד, אלא צריך

ש. סורוקר:

לקחת בחשבון חלקים אחרים של ההכנסה. היתרה נטו זה בין 0,4 ל-6,2. אבל אם כל העודף של ההוצאה זה 7,1, זה 14,1. בול בטחון איננו כלול, זה 200 מיליון ל"י תקציב הפיתוח השנה זה 600 מיליון ל"י.

בכל השנים לא הגעת ליתרה של 6% במשך כל השנים, למה דוקא השנה?

א. שוסטק:

בשנה שעברה דיברתי על 12% - 13% בדיעבד יהיה לנו רק 10,5%. למעשה רמת ההוצאות עולה יותר ואז יתרת ההכנסה נטו נשארת קטנה.

ש. סורוקר:

באשנבים יש עליה בתפוקה. התפוקה גדלה ב-6,8% והאנשים גדלו רק ב-3% - 2 לשנה.

מיון. במיון הדואר יש התפתחות כך גם במדור הדוורים. נסיתי להוציא מספר מדדים.

יש פה תפוקה של 3 - 4 השנים האחרונות. נסינו לתת בכמויות אבסולוטיות את הפעילות בעובדים. שנת 1973/4 היתה שנת המלחמה וכוח האדם היה מגוייס, וזה מורגש בטבלא.

אנחנו בתהליך של בקרה ניהולית. אנחנו משתדלים למכך את מערכת התפוקה. אין מערכת כזאת שפועלת בשירותי טלפון אחרים בעולם. פרט לשנת 1973/4 היתה התקדמות, עלינו בסביבות 40% בתפוקה במשך 4 - 5 שנים.

200 עובדים שעבדו בשנת 1973/4 בעבודות צבא יותר מאשר בשנים רגילות, אותו מספר נשאר גם לשנת 1974/5.

א. שוסטק:

אנחנו לא הגדלנו את כוח האדם.

ש. סורוקר:

המערכת האזרחית לא קיבלה את כוח האדם הזה אלא המערכת הצבאית.

יש לנו 23% - 22 נעדרים מפאת מחלות, חופשות ובעיקר מילואים.

אנחנו מפתחים גם את המערכת הצבאית

אנחנו נגיע ל-600 - 700 איש שמדי יום ביומו עובדים בצה"ל במשימות שונות. לו כוח האדם לא היה עולה אלא לניצולת שלו, היתה פחות במשק האזרחי ויותר במשק הצבאי.

אתה יכול לומר שהפריון גדול?

היו"ר י. קרגמן:

ש. סרוקר:

בסך הכל התפוקה עלתה. הפעלנו שכה עידוד לפני שנים. אני חושב שאותם העובדים שמעלים את התפוקה, יכולים להעלות אותה עוד יותר. התהליך של הפרמיות הוא כזה שלעדכן זה דבר קשה. יש בעיות בתוך המפעל שלנו שמושפעות מהסביבה, יש בעיות שמושפעות מבעיות המנהלים שאיננו יכולים להשיג את הטובים ביותר. היום, להשיג מהנדס מחוז לתל-איב שצריך לפקח על 2000 עובדים, ולתת לו 1800 ל"י לחודש, אי אפשר. זה מגוחך.

י. פלומין: יש הלוואות לפקידים נדרשים מיליון ל"י.

ש. סרוקר:

כשהייתי ממונה על התקציבים היתה בעיה של זירות שרה. הבאתי לחה"כ גורי המנוח תקנון להלוואות עומדות. אין הלוואות פרט לתקנון. 100 מיליון ל"י מוציא המשרד לשנה רק על ניידות. גם אם היה שכר יותר גבוה היה על האיש לעבור כברת דרך ארוכה כדי להשתפר. יש בעיות כאלה, המגמה היא חיובית. הצלחתי לגייס כ-400 בחורים צעירים למשרד. לפני שנה היו 50 מהנדסים והיום יש 200. אינני אומר שכל ה-400 הם טובים, אבל חלק כודאי. קלטנו גם עולים. קלטנו אנשים עם עבר פלילי. אנחנו מעסיקים אלפי נשים במשרד. המשרד מצליח להעלות את הפריון, לא באותה מידה שאנחנו רוצים. כמובן שאפשר לעשות יותר אבל יש מגבלות בכל מקום. זה נמדדה לפי התוצאה. אנחנו משקיעים כל שנה בביצועים טכנולוגיים, שום דבר עוד לא התקלקל. אתם שואלים אם גמרתי את זה במחיר שתיכננתי - לא. אם בתהליך ההקמה יכולתי לחסוך מספר אחוזים? בודאי שכן, אם היה ידע יותר טוב וציוד יותר טוב. עברנו את המלחמה ולא שמעתם על מערכת שלא פעלה. לא שמעתם על מעילות. במשרד הזה איש לא רשאי לתת הנחה בגרוש, אני מקפיד על זה.

י. פלומין: איך הצלחתם באגף הכספים להגיע לחסכון כזה במשכורות?

ש. סרוקר: זה כולל דזרבות. אבל אני אבדוק.

אנחנו בדעה שצריך להעלות את רמת התשלום הקבוע, אבל הועדה סוברנית להחליט.

מ. ארנס: כיקשתי, בנוסף לאינדקסורים פיסיים, לקבל גם השוואה עם מדינות אחרות.

ש. סרוקר: לא הצלחתי להשיג את זה.

אני משווה את עצמנו תמיד לארצות הטובות. איננו יכולים לקבל אינפורמציה למרות שביקשנו. אני גורס שהבעיה בשירות הציבורי היא המונופול בבצוע. היום אין דבר שדוחף יותר מאשר הידיעה שאתה עלול לאבד את מקום העבודה. אם המדינה ורשויותיה יפתרו את הבעיה הזאת, יהיו אצלנו רבע מיליון יציבים. אני גורס שאין סיבה בעולם מדוע הגופים לא יגידו שמהרבע מיליון האלה מניידים עכשיו כמה אלפים. אני לא חושב שאין ציבור מנהלים טוב בשירות הציבורי שיכול להרים משימות.

אומרים לי שבהתקנת הטלפון יש שוחד. אני מנסה למצוא את זה. אני בעד זה שהעובדים לא ייכנסו לבית; יזמינו חשמלאי מורשה והוא יחבר את הטלפון. אנחנו גדאג לכבלים. כאשר יש מוגנופול לעובדים הם יכולים לעבוד בצורה לא יעילה.

היו"ר י. קרגמן: חה"כ אפרת מבקש שלא יצביעו היום, הוא רוצה להתייעץ בסיעה.

י. בן-מאיר: אני מציע: ע' 3 של זכרי ההסבר, גידול בהכנסות הצפויים, שסך הכל ההכנסות לא יפלו מהמוצע כאן.

דמי התקנה במקום 1200 ל"י - 1000 ל"י.

במקום 15 מיליון - 5 מיליון.

בסעיף 2, דמי שימוש בטלפון, במקום 36 ל"י אני מציע 30 ל"י. זה הפסד הכנסה של 20 מיליון.

בסעיף קו מרכזי ישיר, אני מציע במקום 26 ל"י - 20 ל"י, ההפסד הוא 9 מיליון ל"י.

קו מרכזי משותף, אני מציע 28 במקום 34 ל"י. זה הפסד של 8 מיליון ל"י. במקום 24 אני מציע 18 ל"י, שזו עליה של 2 ל"י, זה הפסד של מיליון ל"י.

סך הכל יש פה הפסד של 48 מיליון ל"י.

לגבי שיחות, במקום 32 אגורות לשיחה אני מציע 34 אגורות, זו תוספת של עוד 38 מיליון ל"י.

אני מציע להקל על מי שאין לו טלפון. יש הרבה אנשים שזקוקים לזה. זה גם טוב לפיזור האוכלוסיה. לכן אני מציע פחות לדמי שימוש ויותר עבור שיחות. יש בזה אלמנט של צדק חברתי. עיקר השיחות נעשות מעסקים, והם ישלמו עוד כמה גרושים עבור כל שיחה. האיש הקטן לא משתמש בזה כל כך הרבה. לא צריך להעמיס עליו יותר.

י. פלומין: כאשר אנחנו דנים בהעלאת תעריפים, אני מציע להביא בחשבון את ההערכות שלך. אנחנו מציעים ששיחת טלפון תעלה 42 אגורות (אני מתייחס לענין ועדת בן שחר). יש עובדים שמשלמים את זה על חשבונם. אנחנו נייקר באופן משמעותי את הטלפון לעובדים, כולל עובדי מדינה שישלמו מזה מס. אנחנו מייקרים להם את זה באחוזים נכבדים. אני מציע שהרווחיות של התקשורת לא תעלה באחוזים על מה שהיה בשנת 1969. אם אני לוקח כקנה מידה את שנת 1971 שאז הרויח משרד התקשורת 4% רווח, אני מציע שנגיע לאותה תשואה גם בשנת 1975 - 3 מיליארד ו-355 מיליון ל"י, 14,1% זה 3% יותר מאשר אי פעם הרויחו. אני מציע להוריד את התשואה לאותה רמה של 11,1% פירוש הדבר 102 מיליון ל"י פחות למשרד התקשורת, שזה יעמיד אותם על אותה רמה של רווחיות שהיתה בשנת 1971.

אם אני לוקח את ההכנסה הקודמת
מיליארד ו-687 מיליון ומוסיף את התוספות בטלפון של 235
ובדואר 35, אני מגיע למיליארד ו-957. אתם מדברים על
מיליארד 966. יש גם העלאות בדואר די משמעותיות מ-25 ל-35
אגורות. בסעיף דואר נגזול חלק מההעלאה של הדברים השכיחים
מ-25 ל-30 אגורות. זה הפסד של 9 מיליון ל"י.

בשירותי הטלפון אני מוכן להצטרף
לדעת חה"כ בן-מאיר לגבי הקטנה ההוצאות העקיפות, אבל העלאת
התעריף מ-26 ל-32 אגורות. אני מציע להוריד ל-30 אגורות.
זה יתן הקטנת ההכנסות של 100 מיליון ל"י.

ח. קורפו: הצעת חה"כ בן-מאיר לא טובה מאותה סיבה
שאמר חה"כ פלומין. לפני זמן מה
נערכה בדיקה על שיחות טלפוניות, הסתבר ש-37% מן השיחות הן
פרטיות. שמענו על מינויים שלא משלמים 50 ל"י לחודש. ההצעה
לצמצם את ההעלאה בסכום מופחת אבל ללכת בסולם שהוצע ע"י הדואר.

ד. קורן: יש כמה עשרות אלפי אנשים שממתינים
להתקנת הטלפון. האם לגביהם תחול
ההעלאה?

ש. טורוקר: אלה שקיבלו הודעה לא ישלמו יותר.

היו"ר י. קרגמן: התקנת טלפון הוא ענין חד-פעמי ולכן
לא נורא אם ישלמו פעם אחת עוד 100 ל"י.
אבל אני מתנגד שיעלו שיחות. החשבון הדו-חדשי הוא גדול.
אם צריך לבחור בין העלאת מחיר ההתקנה ומחיר השיחות, אני מעדיף
את העלאת דמי התקנת טלפון שזה הכר חד-פעמי.

א. שוסטק: בכל העולם התקנה של טלפון לא עולה
הרבה והחברה גובה על השיחות. לו
רצינו להנהיג משטר שלא יתקינו טלפונים, הייתי מבין שצריך
להעלות את דמי ההתקנה. העלאת תעריף השיחה בעוד 2 אגורות
תוכן ע"י הציבור. לכן אני תומך בדעת חה"כ בן-מאיר שיש
להעלות את מחיר השיחות באגורה או שתיים.

ח. קורפו: האם נכון שהרצליה משלמת פחות מתל-אביב?

ש. טורוקר: כן.

מ. ארנס: לו המדובר היה בחברה, היה המצב שונה.
אבל בשלב זה זה שירות ממשלתי שבאופן
עקרוני איננו שונה ממשרדים אחרים. לכן לדעתי אין הצדקה להשתמש
כקריטריון בהבטחת התשואה להון המושקע. זו פיקציה. אנחנו
מנסים להתייחס לפעילות כאילו זו חברה שצריכה לגייס את ההון
שלה בשוק ההון.

ג. קצב:

כאשר יש עודף, הכנסה על הוצאה של 438 מיליון ל"י, מדוע צריך להכביד?

על האזרחים גם בזה?

י. גולן:

התשובה היא גבוהה יותר מאשר בכל שנה. למה לא לתת לציבור הנחה

ולהגיע ל-5 או 6 אחוז כפי שהיה?

י. בן-מאיר:

זו אחת הדרכים לרפורמה במס ישיר.

אני מציע להקל בגלויה, מדובר בעליה

של 50%. אני מציע להעלות מ-20 אגורות ל-25 אגורות. אני מציע לעתונות לא להעלות באף אגורה, יש לנו ענין בעתונות.

א. אפרת:

ע' 6 טעון עיון רציני. אינני רוצה לתת עכשיו מכה לעתונות ולהעלות

להם את התעריף.

ש. סרוקר:

לגבי אחוז התשובה, אני חדל להבין. או שתובעים מהמדינה לנהל את שירותיה על בסיס עסקי או לא. אל תשוו את משרד התקשורת למשרדים אחרים. אם אתם חושבים פעם לתת לו תצמאות לגיוס כספים - על אחת כמה וכמה.

מה שיש כאן לגבי אומדן של דמת רווחיות זה לא מה שקורה בדיעבד. בשנה שעברה הבאנו מסמך של אימדן של 13% והלואי ונגמור ב-10%. האומדן תמיד יותר אופטימי מאשר הכצוע. התיזה של 11% ב-1971 היתה על היקף השקעה למערכת X היום זה 4x. כשמדברים על מערכת שהושקעו בה 31 מיליארד לצרכי חידוש, לו היינו צריכים לבנות אותה היום, זה היה 10. 170 אלף איש מבקשים להתקין להם טלפון ואין למדינה כסף לפתח את שירותי התקשורת בצורה שהציבור רוצה, כי יש דברים יותר חשובים במערך הפוליטי המשקי והבטחוני. 1200 ל"י לא עומדים בפרופורציה ל-300 ל"י אלא ל-4000 שעולה פריג'יזר וכו'.

נתפכי סעד לא משלמים בין כך. אם בן משלם עבור אביו, ישלם עוד 300 ל"י.

במערכת הכללית אי אפשר לגייס גם בשביל 45 אלף טלפונים בלי תוספת תעריף. גם זה שיקול שאני חייב לייצג. יש לי ויכוח עם האוצר על ענין זה.

בנקודה של התשלום הקבוע ודמי השיחות - בשנות ה-80 יהיו הרבה מחשבים במסק. אי אפשר לתת להרצליה ולפתח-תקוה תעריף מקומי. נגיע פעם גם לאיזורים אלה. יתכן שנצטרך להתחשב בהגבלת הזמן של השיחה. זה עשרות מיליונים בציווד. לא תהיה ברירה אלא ללכת לפי שיטה שהתשלום הקבוע יהיה יותר גדול. אם יש לכם נטייה לצמצם את ההעלאה של דמי שימוש קבועים, צריך לעשות זאת בפרופורציה הגיונית ולא בצורה דרסטית שהציע חה"כ בן-מאיר. אני מציע להוריד 2 ל"י, להקטין את הפער. אני לא מציע לצרף את הרצליה ואת פתח-תקוה לזה. נסינו להגדיר וקבענו רק אלה שבתחומם אפשר להתקשר עם עשרות אלפי מינויי טלפון.

שירותי הדאר. הבאנו מראש את ההצעה הזולה. בפני הממשלה היו שתי הצעות, אחת - העלאת של 70 מיליון ושניה העלאת של 135 מיליון.

התצרוכת האישית ירדה. רמת התשלומים היא לא קריטית. צריך גם להתייחס לעובדה שזה שירות שמפסיד ולא יכול לאזן את עצמו.

נדחה לסיכום והחלטה.

תקציב ביניים

היו"ר י. קרגמן: יש הצעה להגיש תקציב ביניים בסך 20% לתקופה של שלושה חודשים. ד"ר בדר ביקש לשמוע על ההכנסות.

ב.ע. צוקרמן: סך הכל האומדן ל-1975/6 הוא 32,5 מיליארד לי שזה גידול של 34% לעומת 1974 המעודכן. או 64% לעומת שנת 1973/4.

במס הכנסה אנחנו צופים גידול של 29% שזה מורכב ממס הכנסה, מילואות. כאשר יגובשו ההצעות לשינויים יובא העניין לוועדת הכספים.

כדי לעמוד באומדן צריך לגבות 3,700 מיליארד. אגף מס הכנסה צריך לגבות 2 מיליארד. אנחנו מניחים שסך הכל יחסדו לנו בסביבות 300 - 400 מיליון ל"י מתוך 24 מיליארד ל"י.

במסים עקיפים אנחנו צופים גידול של 40% זה כבר בהנחות המתונות לגבי גידול המיתון בקצב הצריכה. ב-1975/6 חלק מההעלאות שנעשו במשך השנה, מלוא שעורם יורגש ב-1975/6. במסים העקיפים יש מס יתר על המלאי שאנחנו צופים 500 מיליון גבייה נוסף על 250 מיליון שיגיע ל-300 בשנה זו. בסך הכל נגבה כ-800 מיליון ממס יתר על המלאי. זו התמונה הכללית.

מ. ארנס: התקציב הזה שהוגש לנו רחוק מלהיות הקצאה נכונה של המשאבים שלנו. אני רוצה לעשות מאמץ שבתקציב הביניים והיינה מספר אופציות פתוחות ונתקן מה שניתן לתקן.

הצעתי האלטבנטיבית היא: לתקציב הכסחון נקצה שליש מהתקציב שנמצא, ולכל יתר המשרדים החלק הששי.

נדחה לסיכום והצבעה למחר.

הכנסת מינימום - דמי כיסוח שנתיים

צו בדבר שיעורים מופחתים של תשלומים לקרן השוואה

מר לינדר: מדובר בעובד שכיר ועובד עצמאי אם אין לו הכנסה בכלל או הכנסה יותר קטנה, אנחנו קובעים מינימום שלפיו עליו לשלם דמי כיסוח. הדבר קשור עם הגימלא שהוא זוכה בה לפי אותו בסיס.

עד עכשיו נקבע מינימום 250 ל"י לחודש לעובד שכיר ועצמאי. אנחנו מציעים להעלות את זה ל-300 ל"י לחודש. אנחנו רוצים לקבוע שזה יהיה אחוז מהמסוימום, זה מתקרב קצת ל-10%. הקריטריון שלפיו איש נחשב כעובד עצמאי הוא, אם הוא עובד 12 שעות בשבוע ולא הכנסה מינימלית של 200 ל"י אם הוא עצמאי או שכיר משלמים לו 3600 ל"י לשנה.

סוג שני זקן אותו סוג שאינם עובדים ואנחנו גובים רק דמי בטוח של 40 ל"י לחודש. עד עכשיו אנחנו רוצים להעלות את זה ל-720 ל"י לשנה. דמי הבטוח מתבטאים ב-8 ל"י ההפרש, במקום 24 ל"י זה 32 ל"י.

הנושא השני הוא השעורים לקרן השוואה. כבר תקופה ארוכה לפני מלחמת יום הכיפורים היתה המלצה והחלטה להגדיל את קרן השוואה לעצמאיים מ-1,2 ל-3,2 אחוז, בגלל הגרעון הגדל בקרן. השנה מוגדל השעור ל-2% לעובדים עצמאיים. השעור הכולל הוא מ-9,6 ל-11,6 אחוז. עקב ההגדלה הזאת אנחנו רוצים להפעיל את הסעיף בחוק בתיקון מס' 10, להקטין שעורים לבעלי הכנסה נמוכה ל-1,5% כפי שמקובל בביטוח הלאומי. לגבי מחצית השכר הממוצע ורק מעל לסכום זה משלמים את השעור המלא. היות וכאן יש הגדלה ניכרת, אנחנו מציעים רק למי שמרויח במסגרת השכר הממוצע, שישלם 1,5%. לכל עצמאי, על ההכנסה הראשונה 1,5% על היתר 3,2% שזה שעור השווה גם לזה של השכיר. אם השעור המופחת היה 6% במקום 9,6% הוא יהיה עכשיו 6,3% מההכנסה עד 11,300 ל"י ומיתר ההכנסה 11,6%.

י. פלומין:
בספר התקציב מדובר על העלאת התקרה מ-2500 ל"י ל-3400 ל"י. סך הכל 40 אלף ו-800 חייבים בביטוח לאומי. לפי 11,6 יצא שסך הכל תשלומי הביטוח הלאומי של העצמאי יגדלו ל-4733 לעומת 2600 ל"י היום. זה אומר גידול של 2100 בנטו שעצמאי יצטרך לשלם לביטוח הלאומי. מזה הוא יקבל 1/2% הורדה אבל עדיין ה-1600 ל"י עד 1650 הוא ישלם יותר בביטוח לאומי.

היו"ר י. קרגמן:
השאלה אם לא צריך להגדיל את הקי"ץ לעומת תשלומי ביטוח לאומי אוניברסלי. אני מעלה את השאלה כי זו שאלה די חשובה מכל הבחינות. אני מבקש להביא את זה לתשומת לב מנהל הביטוח הלאומי.

מר לינדר:
לפי החוק, המקסימום הוא פעמיים השכר הממוצע במשק. שכר העבודה במשק לפי המדד האחרון הוא 1890 ל"י לחודש. כלומר 3780 ל"י. עיגלנו את זה ל-3700. בחשבון שנתי מתקבל 44,400, מחצית השכר הממוצע להפחתה שזה 7700 ל-11,300. הגידול של המקסימום הוא כמובן לא רק ענין דמי גביית הביטוח הלאומי אלא בראש ובראשונה לגבי הגמלאות היחסיות, תגמולי מילואים, דמי פגיעה, קיצבות נכות, כל זה צמוד למקסימום, כאשר המקסימום גדל לראשונה ל-1500 ל"י יזם המוסד את התיקון של שעור מופחת לבעלי הכנסה נמוכה. המקסימום יהיה להכנסה הראשונה של מחצית השכר הממוצע.

י. בדר:
האם יש בזה העלאה? מה עומדים לשלם
ב-1975 יותר מאשר ב-1974? למה?
כל זה צריך לדעת. הדבר היחידי שאני רואה כאן הוא שבמקום
3000 הכנסה כתוב 3600.

ע. פינרמן:
הגידול העיקרי הוא כעלית המקסימום
מ-2500 ל-3700. אינני יכול לקבוע
לגבי זה עמדה חיובית היום. זה מחייב לימוד והתייעצות.
אני מכש שלא בדון היום בנושא זה.

א. אפרת:
יש לי נטייה להעלות את התקרה אבל
הייתי רוצה לקבל יתר פרטים.

ד. רותר:
לשאלה הראשונה בענין הפרופורציות בין
קי"ץ וממ"י, זו שאלה מכובדת ורגישה.
כבר היתה ביקורת על זה בפורומים בינלאומיים בשאלה זו.
רק לפני חודשים אחדים כשהבאנו את התוספת של 50% הגדלנו את
התוספת של קי"ץ בהשוואה לכלל התוספת המשפחתית שהמשרד נותן.
אני מציע לוועדה, היות והסוגיה תעלה על שולחן הוועדה הזאת
בקרב בקשר להמלצות הרפורמה בשסים, היא תדון בזה אז. יצטרכו
להחליט אם יש מקום לקי"ץ או שיש מקום לצמצם במסגרת הזאת.
המגמה בשנת 1970 היתה לתת חלקים גדולים לא דרך החלוקה
הכללית אלא דרך קי"ץ, בעוד שבועדת בן שחר מעמידים את זה
למחשבה שניה. אני מציע לקיים דיון במסגרת הדיון הכולל.

היו"ר י. קרגמן: מקבל את זה.

ד. רותר:
הוועדה לא התייחסה באופן ספציפי רק
לצווים אלא העלתה שאלות כלליות.
ב-1.4 נכנסים באופן אוטומטי מספר
שינויים בהסדרים של הכיסוח הלאומי, גם לצד הזכויות וגם לצד
החובות, כפי שקבע המחוקק בשעתו. אנחנו בשנתיים האחרונות
קבעו בחוק סידורים שמצמידים באופן אוטומטי שורה של שינויים.
יש שינויים בשכר הממוצע. המקסימום הקבוע בחוק לענין דמי בטוח
וקבלת גמלאות נקבע בתיקון החוק שעבר בכנסת לפני שנה. הוא
נקבע באופן יחסי כפליים לשכר הממוצע.

מר לינדר:
הגבייה בשנת 1974 תהיה בערך
3 מיליארד ו-100 מיליון ל"י.

י. בדר:
קיבלתם גם מהממשלה מיליארד ו-100 מיליון?

ד. רותר:
כן. הממשלה משתתפת בתקציב הביטוח
הלאומי בדרכים אחדות. קודם כל כמעביד
גדול.

הביטוח הלאומי לא היה מכוסה על מיליון מלא כמו חברת בטוח מסחרית. המכסימום של דמי הבטוח עומד לגדול ב-1.4 לסכום של 3700 ל"י לחודש. זה גידול ניכר. הגידול עומד כמו ב-1974 על כפליים השכר הממוצע. בצד ההכנסה הוא מפסה 94% מסך הכל ההכנסות הקיימות בדמי הביטוח.

י. בדר: למה אתם מעלים את השעורים במקרים מסוימים ובמקרים מסוימים - לא.

ר. רותר: השכר הממוצע לשנת 1975/6 הוא 1890 ל"י בהשוואה ל-1280 ל"י אשתקד.

השכר הממוצע, לענין חוק הביטוח הלאומי, מוגדר כך: ב-1.3 לוקחים ששה חודשים אחרונים לגביהם יש ללשכה לסטטיסטיקה נתונים של השכר הממוצע, את הסכום הזה מגדילים בתוספות יוקר. במקרה שלנו תוספת יוקר של דצמבר - ינואר. נוסף לשכר הממוצע של כ-1600 ל"י יש התוספות. שר העבודה רשאי לעקל כדי 100 ל"י והוא חל למטה, עם השינויים בשכר הממוצע חלים שינויים מקבילים לכל רוחב החוק, כי הגמלאות שאנחנו משלמים גם הן צמודות לשכר הממוצע. ב-1.4 עם גידול השכר הנומינלי, קיצבות שהמוסד ישלם ב-1.4 מהקרנות שלו גדלים באופן ניכר. קיצבות למשפחות מרובות ילדים, קיצבות לזקנים, לשאירים, לנכים, אלמנות וכו'. כולם גדלים באותו יחס גידול של קרוב ל-80%.

ב-1970/71 הביטוח הלאומי עשה עודפים ניכרים. גבינו דמי ביטוח ללא יחס לרמת הגימלאות שהיו אז. בינתיים התרחשו שינויים מהפכניים במסגרת הביטוח הלאומי. השינויים האלה התבטאו בתוספת של כמה ענפי בטוח חדשים; אם זה ביטוח אבטלה או נכות שעכשיו נכנס להילוך גבוה וקולט 1000 - 2000 איש לחודש. ביטוח אבטלה, פשיטות רגל ופירוק חברות, הבטחת זכויות עובדים, ב-1970/71 זה עמד על רמה של 10% - 11% מהכנסת היחיס. היום זה 17% - 16%. עם פיצויי הפיחות יש גם העלאת רמת ההגבלות וגם ביטוח בפני סיכונים נוספים, שהגדילו את ההוצאות של הביטוח הלאומי בצורה ניכרת. מי שעובר על הצעת תקציב הביטוח הלאומי שמונחת על שולחן, ימצא שאנחנו נמצאים היום בגרעונות אם מסתכלים על זה מבחינה תקציבית. לזיקנה ושאירים הגבייה שלנו, למרות הגדלת המכסימום, תהיה נמוכה יותר מאשר סך הכל התשלומים שאנחנו משלמים לפי חוק לקשישים. אני לא מביא את ההטבה לעולים חדשים ואחרים שאינם זכאים על פי החוק וכולם מתקצבים בתקציב המדינה או הסוכנות היהודית, רק בהתחשב בסכומים שמשולמים ופגיעים לפי חוק הביטוח הלאומי. סך הכל הגימלאות שנשלם השנה לעולים, אם אם מוסיפים את תשתתפות האוצר לפי החוק ב-10%, עדיין יש גרעון. אם מוסיפים את הריבית שאנחנו מקבלים מהאוצר, יש למוסד עודף קטן בחשבון זיקנה ושאירים. הפרשי ההצמדה לא עוברים את תקציב המדינה. הסכומים גדולים אבל הלירות לא גדולות... סך הכל של הרזרבה שעומדת לרשותנו מתחילת השנה זה 9 מיליארד ל"י. אם משווים את זה לסך הכל ההתחייבויות, הגרעון האקטוארי הוא עצום. כל מה שהצטבר יכסה חלק קטן מההתחייבויות.

י. בדר: האם נכון שמתוך 9 מיליארד מחצית צמודה ומחצית לא?

ד. רותר:
הכל צמוד למלוא העלייה למדוד המחירים לצרכן. כמו הצמדה של ניירות ערך אחרים + 6% ריבית מעל להצמדה. האקטואר הניח בימים אלה דו"ח תלת-שנתי על מצבם של ענפי זיקנה ושאיירים, זה הענף החשוב. כל חבר-כנסת שמעוניין, נשלח אליו את החומר. תוכלו לראות שהמצב לא מזהיר.

ב-1.4.75 עומדים לחול כמה דברים ספציפיים, ועליהם יבקשו את אישורכם. הדבר החשוב ביותר זה עניין של פתח הקלות לעובדים עצמאיים על הפרשותיהם לקרן השוואה למשרתים במילואים. כבר זמן קצר אחרי פלחמת ששת הימים ומלחמת ההתשה כאשר התברר שהיקף השירות במילואים עלה, במסגרת עיסקת החבילה הדבר הובא בחשבון ההפרשות בגין שכירים, וזה הועלה מ-1,2 ל-3,2 אחוזים. לגבי העצמאיים היתה הערכה שהנטל המוטל עליהם איננו מאפשר להטיל עליהם למשך שנה שנתיים, המשכנו להפעיל את חשבון העצמאיים כאשר הפרשה ניתנת ברמה של 1,2% סכך הכל כשתגמולי המילואים לעצמאיים עלו מעל לגביית מהעצמאיים בחשבון זה. התחילו להצטבר גרעונות. המועצה הציבורית לקרן השוואה ששם יושבים נציגי כל הסקטורים, דנה בעניין זה, כבר לפני שנתיים-שלוש, הביאה בפני שר העבודה את העניין שהגרעון בענף הולך וגדל ואיננו מכסה את עצמו. הדברים הגיעו למימדים עצומים. יחד עם הגרעונות והפרשי ההצמדה וריבית, לחצה הועדה הציבורית על שר העבודה לתקן את העניין ע"י כך שישוה את הפרשות העצמאיים לאלה של השכירים. שר העבודה דחה את זה מטעמים שונים. אבל לאחרונה לא ניתן היה להתעלם מהמצב החמור שנוצר, והשר קיבל את ההמלצות וחתם על הצו, להגדלת דמי הביטוח בשעור של 2% והשוואתם ל-3,2%.

הצו מובא עתה לוועדה. אם יש עצמאי שהכנסותיו אינן גבוהות ומגיעות עד מחצית השכר הממוצע, על החלק הראשון לא נגזיל את דמי הביטוח אלא ב-0,3%, מידול מאד מתון בהתחשב בכך שמדובר בשכבה לא קטנה של עצמאיים קטנים. עצמאי שיש לו הכנסה מעל לאותם 11,000 לשנה, גם הוא איננו נתבע לשלם את מלוא 3,2% אלא על הכנסותיו שמעל ל-11,300. ע"י כך השעור הממוצע עולה במתינות מ-1,5% ולא מגיע ל-3,2% אפילו לא במקסימום.

דחו את זה שנים רבות. האיש מקבל לפי מלוא הכנסתו בלי קשר לשעור שהוא שילם.

הצו הוא על דעת ארגוני העובדים והעצמאיים. איננו רוצים לפגוע בשכבה החלשה שבין העובדים העצמאיים. נציגי העצמאיים היו לחץ על שר העבודה מדוע הוא משהה את העניין והשר דחה את זה מ-1970 ל-1975.

ע. פינרמן:
אנחנו מתבקשים להקל. לפיכך, למרות שביקשתי קודם לדחות, אני מציע לאשר את זה.

אני מבקש שבנוסף לאישור הזה יוחלט על סיון נוסף בעניין תיקון באם הכנסה בעקבות השינויים שחלו בסקאלה.

היו"ר י. קרגמן:
כל חבר ועדה יכול להעלות הצעה שיהיה דיון. יש דרכים לגיטמיות לספל בעניין.

ה צ ב ע ה

פה אחד הוחלט לאשר את הצו בדבר שינוי סכומי המינימום בדמי הביטוח וכן את הצו בדבר שיעורים מופחתים של תשלומים לקרן השוואה.

הצעת תקציב ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשיעית
לשנת 1975

מ. טרלו: מבקשים 896 אלף במקום מיליון ו-225 אלף.

אנחנו לא מתכוונים לעשות מחדש את ההסכם הסייעתי, נעשה השלמות במידה וקלפיות יתווספו. הפריט הגדול ביותר זה נייר לפתקי הצבעה. ביקשנו מהמדפיס בשנה שעברה להכין נייר. השגנו נייר במחיר הקודם. אנחנו מספקים הרבה פתקאות, סיפקנו 5 מיליון פתקאות. גם על זה אומרים שזה לא מספיק. פתקאות נעלמות. אם נכניס מכשיר הצבעה לא בצטרך פתקאות בכלל.

מ. ארנס: אני לא יודע בכמה מדינות בעולם מצביעים בפתקים. זה איננו טוב. כמה יעלה העניין וכמה זמן יקח כדי לשנות את הסדרי ההצבעה?

מ. טרלו: הבאתי מכשיר מארה"ב. המכשיר הוא חידוש מהפכני לעומת המכונות שראיתי בארה"ב. זה נותן תשובה ל-227 ניקובים שונים. אדם בא לקלפי עם כרטיס ומנקב מה שהוא רוצה ומכניס את הכרטיס למעטפה. חברי הועדה מוזמנים לראות את המכונה.
ה ו ח ל ט

לאשר את תקציב ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת התשיעית לשנת 1975.

הישיבה ננעלה בשעה 13.10